

Sveriges Kärntekniska Sällskap
Box 6242
102 34 Stockholm

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.e.remissvar@regeringskansliet.se

REMISSYTTRANDE
2021-05-03

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
Diarienummer: I2020/02973

Infrastrukturdepartementets remiss av promemorian ”Minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs”

Ställningstaganden

Sveriges Kärntekniska Sällskap, SKS, avråder bestämt från att införa åtgärder för minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs. Förslaget är befattat med en rad allvarliga tillkortakommanden, bland annat att förslaget:

- inte har motiverats,
- frångår principen om teknikneutralitet och att varje produktionsslag ska bära sina egna kostnader,
- saknar konsekvensutredning både vad gäller samhällets kostnader och eventuella nyttor,
- innebär ett klart avsteg från en marknadsorienterad elmarknad.

Förslaget om minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs har, både i den form det presenterats i promemorian och i de tidigare två alternativen, mottagit omfattande och tung kritik från statens egna myndigheter och expertinstanser utan att denna kritik beaktats.

Att förslaget dessutom endast omfattar "förnybar" elproduktion till havs innebär att annan fossilfri kraftproduktion, till exempel flytande kärnkraftverk, inte omfattas fastän sådan kraftproduktion skulle ge avsevärt lägre anslutningskostnader eftersom den inte är beroende av ett geografiskt läge för vind- eller vågresurser. Det mål om 100% förnybar elproduktion 2040 som formulerades genom energiöverenskommelsen 2016 innebär inte ett stopp för kärnkraft. Förslaget i promemorian gäller alltså inte all elproduktion till havs och frångår därmed ytterligare principen om teknikneutralitet. Det bör också påpekas att energiöverenskommelsen numera saknar stöd från flera av de partier som ursprungligen ingick den och att överenskommelsen därmed inte kan sägas ha stöd i folkets politiska vilja och representation. Det faktum att förslaget lagts fram i form av en ändrad förordning, vilket i praktiken omöjliggör för riksdagen att rösta om förslaget, får därför anses vara extra problematiskt.

SKS avstyrker förslaget i sin helhet och föreslår att förslaget omarbetas, till exempel för att istället ge ersättning till samtliga elproducenter som tillför nyttor och fördelar till elsystemet.

Skäl till ställningstaganden

Förslaget som presenteras i promemorian är en omarbetning av de två förslag som lades fram i rapporten "Slopade anslutningskostnader för havsbaserad vindkraft" (M2018/00560/Ee). De två tidigare förslagen handlade om att totalt slopa anslutningskostnaderna genom utflyttad anslutningspunkt, alternativt att delvis slopa anslutningskostnaderna genom ett särskilt stöd. I stället för att, likt föregående förslag, rikta sig specifikt till havsbaserad vindkraft har det nya förslaget dels formulerats om för att i stället gälla elproduktion till havs, och dels har förslaget ändrats så att utbyggnaden finansieras genom ökade nättariffer i stället för ett statligt stöd.

Samma förslag som tidigare

Trots denna förändring står det klart att förslaget riktar sig främst eller helt till havsbaserad vindkraft.

Detta genom att förslaget i promemorian tydligt tar avstamp i tidigare förslag, riktade enbart till havsbaserad vindkraft, samt formuleringen att "anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas". Det bör påpekas att energiöverenskommelsen numera saknar stöd från flera av de partier som ursprungligen ingick den och att överenskommelsen därmed inte kan sägas ha stöd i folkets politiska vilja och representation. Därtill har ett "bör-krav" inte samma tvingande mening som ett "ska-krav" vilket innebär att eventuella lösningar kan utgå eller kraftigt bör omformuleras. Detta då det visat sig att ett sådant stöd både utgör statsstöd och dessutom är oförenligt med flera grundläggande principer för det marknadsbaserade, konkurrensutsatta kraftsystemet.

Att det nya förslaget inte skiljer väsentligt från tidigare förslag är en bedömning som delas av flera instanser som inte har sett någon anledning att revidera sin ståndpunkt utan i stället förtydligt och framhävt samma kritik som tidigare. Till exempel skriver Konjunkturinstitutet¹ att:

¹ Konjunkturinstitutets remissvar, Dnr 2021-046, Promemoria: Minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs, 2021-04-29.

<https://www.konj.se/publikationer/vara-remissvar.html>

"Även om konstruktionen i promemorian skiljer sig något från den i Energimyndighetens rapport finner Konjunkturinstitutet ingen anledning att revidera sin ståndpunkt utan avråder fortsatt från ett riktat stöd till havsbaserad vindkraft."

På samma sätt har Energiföretagen² gett uttryck för samma kritik som i sitt tidigare remissvar:

"I och med att finansieringen sker via stamnätsavgiften kommer den att hanteras som en opåverkbar kostnad i elnätregleringen och därmed bäras av elnätscustomer. De omfattande och nödvändiga investeringarna i stamnätet som Svenska kraftnät redan planerar kommer att ge en fördubbling av stamnätstariffen till 2030. Om regeringen väljer att genomföra detta förslag så ökar stamnätstariffen ännu mer – vilket får konsekvenser för såväl elproducenter som elanvändare och Energiföretagen avråder därför från denna finansieringsform."

Energimarknadsinspektionen avstyrker det framlagda förslaget och upprepar sin kritik:

I promemorian har en annan lösning för att minska anslutningskostnaderna till havs tagits fram. Konsekvenserna kommer dock att bli desamma som med de tidigare förslagen eftersom det kommer leda till minskade anslutningskostnader för viss elproduktion till havs och att dessa kostnader istället fördelas ut på övriga nätkollektivet.

Saknas utredning av konsekvenser

Omfattande kritik har framförts av flertalet tunga instanser, som avrått från att införa ett stöd likt de som nu föreslås. Utan att beakta den kritik som framförts föreslås nu i stort sett samma stöd, fast i stället via en ändring i en förordning, vilket i praktiken innebär att regeringen rundar riksdagen. Mot bakgrund av att kritiken är så pass allvarlig, och förslaget inte skiljer sig varken i sak eller i avsikt hade det varit lämpligt med en konsekvensutredning.

Kritiken är så pass allvarlig att vi väljer att återge den här:

Konjunkturinstitutet³:

"Konjunkturinstitutet avråder från att införa ett utökat stöd för havsbaserad vindkraft"

² Energiföretagen, Regeringen tar vidare förslag om slopade anslutningsavgifter för havsbaserad vind, 2021-02-04

<https://www.energiforetagen.se/pressrum/nyheter/2021/februari/regeringen-tar-vidare-forslag-om-slopade-anslutningsavgifter-for-havsbaserad-vind/>

³ Konjunkturinstitutet, remissvar, 2018-04-09

https://konj.se/download/18_21f11fe61629bba0c4a6f371/1523277844755/2018-04-09%20Vindkraft%20-%20anslutningsavgift.pdf

Energimyndigheten⁴:

"Den samhällsekonomiska analysen visar vidare att ett stöd till havsbaserad vindkraft skulle kunna medföra relativt stora snedvridande effekter på marknaden framförallt genom en utträngning av landbaserad vindkraft."

Energimarknadsinspektionen⁵:

"Energimarknadsinspektionen (Ei) avstyrker att förslagen genomförs."

Konkurrensverket⁶:

"anser att det är olämpligt att införa ett teknikspecifikt stöd för havsbaserad vindkraft vid sidan av det etablerade teknikneutrala elcertifikatsystemet."

Naturvårdsverket⁷:

"Naturvårdsverket anser att ett särskilt stöd till havsbaserad vindkraft inte är motiverat."

Svenska Kraftnät⁸:

"Svenska kraftnät vidhåller dock som tidigare uttalats att affärsverket inte ser det som samhällsekonomiskt motiverat med ett specifikt stöd riktat till havsbaserad vindkraft."

Svenskt Näringsliv⁹:

"Svenskt Näringsliv anser att anslutningskostnaderna för havsbaserad vindkraft inte bör slopas, varken helt eller delvis. Havsbaserad vindkraft bör, liksom andra kraftslag, bära sina egna kostnader."

Kritiken i tidigare remissvar har inte beaktats i det nya förslaget, som i allt väsentligt fortfarande är detsamma som tidigare förslag.

⁴ Energimyndigheten, Redovisning av kompletterande analys av Slopade anslutningsavgifter för havsbaserad vindkraft, 2018-06-20
<http://energimyndigheten.se/nyhetsarkiv/2018/redovisning-av-kompletterande-analys-av-slopade-anslutningsavgifter-for-havsbaserad-vindkraft/>

⁵ Energimarknadsinspektionen, 2018-04-05
<https://regeringen.se/496fe9/contentassets/3771a5b03cd24721a0813141631c207f/energimarknadsinspektionen.pdf>

⁶ Konkurrensverket, 2018-04-10
<https://regeringen.se/496fe9/contentassets/3771a5b03cd24721a0813141631c207f/konkurrensverket.pdf>

⁷ Naturvårdsverket, 2018-04-28
<https://regeringen.se/496fea/contentassets/3771a5b03cd24721a0813141631c207f/naturvardsverket.pdf>

⁸ Svenska Kraftnät, 2018-04-09
<https://regeringen.se/496fea/contentassets/3771a5b03cd24721a0813141631c207f/svenska-kraftnat.pdf>

⁹ Svenskt Näringsliv, 2018-04-10
<https://regeringen.se/496feb/contentassets/3771a5b03cd24721a0813141631c207f/svenskt-naringsliv.pdf>

Ingen konsekvensutredning har gjorts, trots att Energimyndighetens analys visar att kostnaden för sjökabel kan uppgå till miljardbelopp för varje TWh årsproduktion som ansluts.

Från Energimyndighetens rapport¹⁰:

Beräkningar visar att ett totalt slopande av anslutningskostnad kan ha en genomsnittlig kostnad på ungefär 0,8 – 1,1 miljarder per TWh havsbaserad vindkraft som byggs av vilket sjökabeln utgör mellan 0,6 - 0,8 miljarder per TWh.

Kostnaden kommer att bäras av elsystemets övriga aktörer, elkunder och andra elproducenter. Eftersom förslaget inte utretts går det inte att avgöra vad konsekvenserna blir för olika samhällsgrupper eller elproducenter. **Att man väljer att frångå principen att varje kraftslag ska stå för sina kostnader är mycket anmärkningsvärt.**

Slutsats

Mot bakgrund av svagheterna i det förslag som framlagts i promemorian *Minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs* avråder SKS bestämt från de åtgärder som föreslås.

Detta yttrande har författats av Simon Wakter för föreningen Sveriges Kärntekniska Sällskap. Beslut har fattats av ordförande, Ulrika Wretås.

Sveriges Kärntekniska Sällskap

Stockholm 2021-05-03

¹⁰ Energimyndigheten, Statsstödsanalys av författningsförslagen i Energimyndighetens rapport ER 2018:06 och utredning av samhällsekonomiska konsekvenser Tilläggsuppdrag till ER 2018:06
<https://www.energimyndigheten.se/contentassets/7d24271c256b414396fe1078131104be/tillaggsuppdrag-statsstodsanalys-av-forfattningsforslagen-till-slopad-anslutning.pdf>